

Achtergrond

‘Waardewerkers’ werken aan opwaardering verbrede landbouw

De achttien innovatieve en multifunctionele ondernemers van het netwerk Waardewerken wil met ondersteuning van Wageningen UR hun vorm van landbouw uit de niche halen. Alleen kunnen ze dat niet. Daarom zoeken ze samenwerking met andere partijen.

Pionieren zit in je bloed. Dat laten de deelnemers van het netwerk Waardewerken wel zien, Elk weet een goede combinatie neer te zetten van primaire landbouw en andere takken. Daar steken ze al hun energie in, om de verbreding te laten bloeien en obstakels te overwinnen. Veelal in hun eentje of met steun van hun directe omgeving en met waardering van hun klanten. Hun eigen bedrijven laten al zien hoe waardevol de combinatie van landbouw met zorg, productverwerking en -verkoop, recreatie of agrarisch natuurbeheer is. Zo zijn zij in staat rust, ruimte en natuur te verwaarden, waarden die onlosmakelijk verbonden zijn met landbouw.

Maar ze willen meer. Ze willen erkenning voor hun vak, erkenning dat hun innovatieve manier van werken een succesvolle vorm van landbouw is, duurzaam is en beantwoordt aan een maatschappelijke wens. Nu steken ze dan ook hun energie niet alleen in hun eigen bedrijf, maar ook in samenwerking, met elkaar maar ook met andere partijen en organisaties zodat hun multifunctionele landbouw een verdere professionaliseringsslag kan maken.

Erkenning

In november 2004 ontmoeten de ondernemers elkaar, op initiatief van Wageningen UR, voor het eerst. Ook al vertegenwoordigt ieder bedrijf een andere sector, van bloembollen tot varkenshouderij, en ook al heeft ieder bedrijf een andere vorm van verbreding, ze herkennen zich in elkaar. Allen willen dat hun bedrijfsconcepten erkend worden als toekomstperspectief voor een veel bredere groep van boeren. Ze willen hun visie op papier zetten, om te laten zien aan de overheid, aan landbouw- en andere organisaties hoe belangrijk hun vorm van landbouw is. Wat hun werkelijke bijdrage is aan de economie, aan het welbevinden van de burgers en aan natuur en milieu. En welke gemeentelijke, provinciale, landelijke en Europese regelgeving opschaling van multifunctionele landbouw in de weg staan.

Een uitgekristalliseerde visie opzetten in één bijeenkomst, lukt natuurlijk niet. Wel is er een eerste aanzet op papier gezet. De volgende stap is het toetsen van deze eerste voorlopige visie aan andere belanghebbenden. De aftrap daarvoor zijn drie keukentafelgesprekken begin juli, elk rond een thema: zorg, recreatie en natuur. Per thema zitten partijen om de tafel die waardevolle partners kunnen worden bij het samen aanpakken van knelpunten en het van de grond trekken van nieuwe initiatieven.

Bijeen voor visie

Voor het thema natuur- en landschapsbeheer komen naast betreffende ondernemers, onder andere vertegenwoordigers van de Triodosbank, Natuurmonumenten, Natuurlijk Platteland Nederland (de koepelorganisatie van verenigingen voor agrarisch natuurbeheer), de organisatie voor particulier en agrarisch natuurbeheer (SBNL) en Staatsbosbeheer bijeen op het bedrijf van Jaap en Marente Hupkes in Voorst, een van de deelnemers. Zij combineren melkveehouderij met activiteiten op het gebied van zorg, educatie, natuur en recreatie. Bij aanvang vertelt ieder kort zijn visie op de toekomst. De overeenkomsten tussen de gesprekspartners zijn opvallend. Ieder gebruikt andere woorden, maar allen willen dat natuur en landschap over tien jaar voldoet aan kwaliteitseisen en een professionele tak wordt op de bedrijven die daarmee aan de gang willen en dat het in ieder geval kostendekkend is. Verder willen ze dat boeren, natuurbeschermingsorganisaties en andere partijen samenwerken om

zo veel mogelijk verschillende aanbieders te krijgen en ook een grotere biodiversiteit in planten en dieren. Tenslotte willen de deelnemers aan het keukentafelgesprek dat de maatschappij de inspanningen waardeert en zich ook verantwoordelijk voelt voor een 'gezonde' natuur.

Overeenstemming tussen partijen

Dat alle partijen dezelfde ideeën over de toekomst hebben, betekent in ieder geval dat de ondernemers van Waardewerken niet alleen staan met hun visie. Ook bij de andere twee thema's is die overeenstemming er. Bij zorglandbouw zien alle partijen tijdens het gesprek het belang van verregaande samenwerking, zodat vraag en aanbod beter op elkaar zijn af te stemmen. Daarnaast is professionele beloning nodig, naast het tonen van de waarde van een volwaardig landbouwbedrijf voor het bieden van zorg. Bij recreatie benadrukken alle deelnemers dat experimenteeruimte nodig is. Verder vinden ze het belangrijk dat het aanbod aan bepaalde kwaliteitseisen voldoet, mogelijk door het instellen van keurmerken. En ook is, wederom, verregaande samenwerking nodig.

Ambities verwezenlijken

De ambities zijn helder. Nu is het zaak ze te verwezenlijken. Ook daar is aan gewerkt in de keukentafelbijeenkomsten. Ze hebben bekeken hoe de deelnemers dat voor elkaar denken te krijgen. Samenwerking staat in ieder geval bovenaan, bijvoorbeeld tussen wegenbouwers, gemeenten en regionale organisaties, naast bijvoorbeeld fondsvorming in publieke en private fondsen.

Alle gesprekken aan de keukentafel zijn gevoerd. Het doel, een aanzet geven voor een concrete en gezamenlijk actie, is gelukt. Later komen alle partijen nog eens bij elkaar op een landelijke dag voor alle drie thema's. Daarna hopen de Waardewerkers hun visie en doorbraakagenda gereed te hebben en kunnen ze hun pioniersbloed benutten voor nieuwe initiatieven voor een breed gedragen multifunctionele landbouw. Daarbij is het vooral belangrijk dat mensen elkaar persoonlijk kennen, merkt Ruud Pleune, werkzaam bij Natuurmonumenten op. Pas dan wordt samenwerking een succes. Ook daar is nu de basis voor gelegd. Een van de ondernemers besluit: 'Ik ben in ieder geval al blij dat ik Ruud Pleune heb ontmoet.'

Meer informatie:

Arjan Dekking, t 0320 291624, e arjan.dekking@wur.nl